

PRZEWODNIKI
Z GÓRSKIEJ PÓŁKI

Tatry Polskie i Słowackie

Bezdroża

mistrzowska **ERGO**
ochrona **HESTIA**
#

Spis treści

- 3 Jak korzystać z przewodnika
- 6 Jak korzystać z opisu tras
- 8 Przygotowania do wycieczki
- 8 Wybór trasy

10 Tatry Polskie

- 10 Trasa 1. Rzut okiem na Tatry
- 14 Trasa 2. Krokusy w Dolinie Chochołowskiej
- 18 Trasa 3. Atrakcje Doliny Kościeliskiej
- 22 Trasa 4. Na Halę Gąsienicową
- 26 Trasa 5. Spacer nad Morskie Oko
- 30 Trasa 6. Ścieżka nad Regłami
- 34 Trasa 7. Z widokiem na Giewont i Zakopane
- 36 Trasa 8. Widoki na wyciągnięcie ręki
- 40 Trasa 9. Przez polany i hale pasterskie
- 44 Trasa 10. Grzbietami Tatr Zachodnich
- 48 Trasa 11. Na Starorobociański Wierch
- 52 Trasa 12. Czerwone Wierchy
- 56 Trasa 13. Na Giewont
- 60 Trasa 14. Stroma piramida Kościelca
- 62 Trasa 15. Słkana wspinaczka na Świnicę
- 66 Trasa 16. Przez doliny i wysokie przełęcze
- 72 Trasa 17. Wśród tatrzańskich stawów
- 74 Trasa 18. Na Granaty
- 76 Trasa 19. Orla Perc
- 82 Trasa 20. Na Rysy

86 Tatry Słowackie

- 86 Trasa 21. Wodospady Zimnej Wody
- 88 Trasa 22. Spacer nad Popradzki Staw
- 90 Trasa 23. U stóp Krywania
- 92 Trasa 24. Wzdłuż Tatr Zachodnich
- 96 Trasa 25. Na Umrarłą Przełęcz

- 98 Trasa 26. W głąb Doliny Kieżmarskiej
 - 102 Trasa 27. W cieniu Gerlacha
 - 106 Trasa 28. Tatrzańską Magistralą
- **Kup książkę**
 - **Poleć książkę**
 - **Oceń książkę**
 - **Księgarnia internetowa**
 - **Lubię to!**
 - **Nasza społeczność**

108	Trasa 29.	Na Skrajne Solisko	
110	Trasa 30.	Przez Tatry Bielskie	
114	Trasa 31.	Na Sławkowski Szczyt	
116	Trasa 32.	Na Polski Grzebień	
122	Trasa 33.	Na Rysy ze Słowacji	
126	Trasa 34.	Na Bystrą Ławkę	
128	Trasa 35.	Narodowa góra Słowaków	
130	Trasa 36.	Najwyższy szczyt Tatr Zachodnich	
134	Trasa 37.	Postrzępiona grań Otargańców	
138	Trasa 38.	Doliną Żarską na Baraniec	
142	Trasa 39.	Przez Grań Rohaczy	
146	Trasa 40.	Na Czerwonej Ławkę	

150 Informacje praktyczne

150	Dojazd i komunikacja w regionie
153	Znakowane szlaki Tatr Polskich i Słowackich
154	Przekraczanie granicy polsko-słowackiej
155	Schroniska górskie
168	Specyfika uprawiania turystyki w Tatrach
163	Tatrzańskie parki narodowe
164	Służby ratunkowe w Tatrach

166 Informacje krajoznawcze

166	Nazewnictwo
166	Położenie
168	Topografia
170	Przyroda
180	Zarys etnografii Podtatrza
182	Historia Podtatrza
187	Historia turystyki tatrzańskiej

190 Przegląd miejscowości

190	Miejscowości polskie
199	Miejscowości słowackie

217 Atlas Tatr 1:50 000

258 Skorowidz nazw geograficznych

274	Indeks wybranych nazw geograficznych
-----	--------------------------------------

MAPY

224

225

235

STATYSTYKA

spacerowa

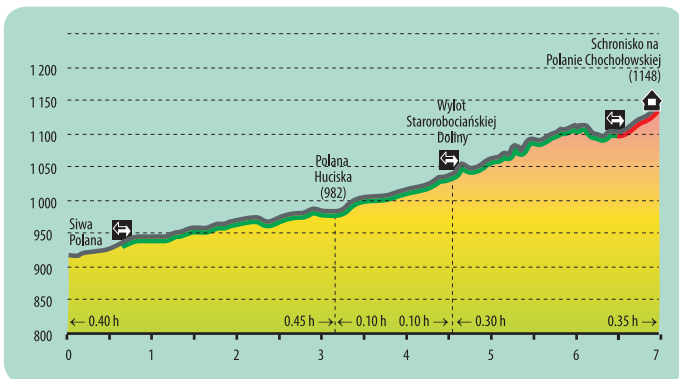
7,0 km

250 m

1.30 h (1.20 h)

Krokusy w Dolinie Chochołowskiej

Siwa Polana – Dolina Chochołowska – Polana Chochołowska

Spacerowa trasa prowadzi dnem największej powierzchniowo doliny w Tatrach Polskich, aż do popularnego schroniska. Początkowo nieco nużąca, w górnej części atrakcyjna widokowo. Wiosną odwiedzana głównie po to, aby podziwiać kwitnące krokusy. Na szlaku ciekawe zabytki pasterstwa tatrzańskiego i miejsca związane z Janem Pawłem II, który odwiedził dolinę w 1983 r. Trasa jest bardzo łatwa, przetarta również w zimie.

Trasa rozpoczyna się u wylotu Doliny Chochołowskiej, na Siwej Polanie. Dojeżdżają tu autobusy i prywatne busy z Zakopanego, jest także duży parking.

Wskazówka

Dolną część doliny, między Siwą Polaną a Huciskiem, można przejechać turystyczną kolejką „Rakoń”.

s
1.20 h

Z parkingu kierujemy się na południe asfaltową dróżką, przekraczamy bramę parku narodowego i punkt poboru opłat – bilety sprzedaje tu jednak nie Tatrzański Park Narodowy, ale administrująca doliną Wspólnota Leśna Uprawnionych Ośmiu Wsi z siedzibą w Witowie. Za bramą wchodzimy na Siwą Polanę, która jest użytkowana gospodarczo, o czym świadczą liczne pasterskie szałaszy. Za polaną wchodzimy do lasu, z lewej strony dochodzi zielony szlak z Kir, będący końcowym odcinkiem Drogi pod Regłami. W tym miejscu zaczyna się właściwa Dolina Chochołowska – droga pokonuje po chwili mostek nad jednym z dopływów Chochołowskiego Potoku. Ponad drzewami ukazują się zerwy Siwiańskich Turni. W miejscu, gdzie potok oddala się od drogi, na niewielkiej polance stoi wiata (dobre miejsce na odpoczynek), w prawo zaś odchodzi droga gospodarcza prowadząca w rejon dolomitowego wąwozu Wielkie Koryciska, tworzącego niewielką cieśnięwą skalną, niedostępną jednak do zwiedzania. Zbocza wąwozu porastają skupiska sosny reliktowej, będące największymi powierzchniowo stanowiskami tych

Kup książkę

Poleć książkę

drzew w Tatrach Polskich. Po chwili mijamy z prawej strony niewielką Polanę Krytą, niedługo potem wchodząc na znacznie większą **Polanę Huciska** (982 m n.p.m.) w miejscu wyraźnego rozszerzenia doliny. W XVII w. stała tu niewielka huta przerabiająca wydobywaną w pobliskich kopalniach rudę żelaza.

0.45 h Dalej wędrujemy żwirową drogą,
0.40 h mijamy **T** krzyż upamiętniający Andrzeja Siutego, wójta z Witowa, który poległ w 1809 r. w walce ze zbójnikami. Powyżej krzyża widać resztki fundamentów prywatnego schroniska, które zostało spalone przez Niemców w 1945 r. Wkrótce docieramy do znacznego przewężenia doliny zwanego Niżnią Bramą Chochołowską. Na skale po lewej stronie znajduje się tablica upamiętniająca wizytę papieża Jana Pawła II, a nieco dalej widać tablicę z 1901 r., ufundowaną dla uczczenia przywódców tzw. powstania chochołowskiego (kilkudniowy bunt górali z Chochołowa i Czarnego Dunajca). Niedaleko od tego miejsca, przed mostkiem, odchodzi w lewo wyraźna ścieżka do ogrodzonego barierkami **S** Wywierzyska Chochołowskiego – dużego źródła krasowego, z którego w dwóch kierunkach wypływa woda zasilająca Chochołowski Potok. Wypływające na powierzchnię wody tworzą niewielki stawek – jest to jedno z największych wywierzysk w Tatrach (jego wydajność dochodzi do 600 l/s). Po przekroczeniu mostka wchodzimy na niewielką Polanę pod Jaworki, za którą z lewej strony dochodzi **C** czarno znakowana Ścieżka nad Reglami, którą można dojść do Doliny Kościeliskiej. Po chwili docieramy do kolejnego zwężenia – Wyżniej Bramy Chochołowskiej. Z prawej strony ograniczają ją **M** skały Olejarnia oraz Zawieszista – w ich ścianach znajduje się Szczelina Chochołowska – najdłuższa jaskinia w dolinie (ponad 2 km; niedostępna turystycznie). Za bramą mijamy po prawej stronie **W** leśniczówkę TPN-u, zbudowaną przed II wojną światową przez Karolinę i Jana Blaszyńskich, którzy prowadzili tu prywatne schronisko. W czasie wojny stacjonowali tu partyzanci, potem walczyli żołnierze ze zgrupowania Józefa Kurasia „Ognia”. Poko-

Kup książkę

Wspólnota Leśna Uprawnionych Ośmiu Wsi

Na początku XIX w. górale z podtatrzańskich wiosek wykupili od Austrii tereny, które przejęła po rozbiorach. Wówczas chłopci nie mogli być oficjalnie właścicielami gruntów, dlatego wydelegowali pośrednika, księdza Józefa Szczurkowskiego, aby dokonał zakupu. Okazał się jednak oszustem i faktycznie przejął je na własność. Dopiero po trwających prawie 50 lat procesach sądowych górale i ich spadkobiercy odzyskali ziemię, tworząc Wspólnotę Leśną Uprawnionych Ośmiu Wsi, która zarządzała tymi terenami aż do powstania w 1954 r. Tatrzańskiego Parku Narodowego. Nawet po utworzeniu parku władze z przyczyn propagandowych nie odebrały prawa własności Wspólnotcie, co spowodowało wywalczenie przez nią w 1983 r. wyłączenia tych terenów spod administracji TPN-u (choć sprawuje on cały czas nadzór nad ochroną przyrody tego obszaru).

Kaplica św. Jana
na Polanie
Chochołowskiej

Poleć książkę

nujemy niewielki garb i dochodzimy do ↗ węzła szlaków – czarny skręca do Doliny Starorobociańskiej, żółty wiedzie do Doliny Kościeliskiej.

Na dwóch kółkach

W Dolinie Chochołowskiej można jeździć na rowerze! Latem działają tu wypożyczalnie (w jednej pożyczamy, w drugiej oddajemy rower).

0.55 h
0.30 h

Zaraz za skrzyżowaniem rozciąga się niewielka polanka z wiatą – od tego miejsca droga jest wybrukowana kamieniami i umocniona niskimi betonowymi murkami. Po przejściu przez mostek na Starorobociańskim Potoku podchodzimy krętą drogą przez las – pokonujemy właśnie morenę czołową lodowca – powyżej tego miejsca dolina była zlodowacona. Po kilkuset metrach droga przelamuje się przez wzniesienie, po czym w lewo odchodzi ↗ czerwony szlak na Trzydniowiński Wierch. Droga skręca teraz lekko w prawo, przekracza betonowy most, za którym, po krótkim podejściu, otwiera się ❄️ piękna Polana Chochołowska – jedna z największych i najpiękniejszych w całych Tatrach – warto tu przyjść wiosną, kiedy porastają ją zwarte 🌲 łany kwitnących krokusów. Była ona dawniej centrum Hali Chochołowskiej – jednego z najbardziej zagospodarowanych pastersko obszarów w Tatrach – świadczą o tym 🪵 drewniane szałasły tworzące niespotykaną w Tatrach „uliczkę” (niegdyś było ich ponad 60!). Część szałasów jest nadal wykorzystywana w ramach kulturowego wypasu owiec. W połowie polany odchodzi w prawo ścieżka, którą można dotrzeć do stojącej pod lasem 🏠 kapliczki św. Jana Chrzyciela, powstałej po II wojnie światowej. Dzisiejszy wygląd kapliczka zawdzięcza m.in. kręconemu tutaj w 1972 r. serialowi *Janosik*, „grała” ona także w innych polskich filmach – *Potopie* i *Demonach wojny*. Mijamy ↗ odejście

Symbol tatrzańskiej wiosny – krokus

for. Marcin Sienicki

Kup książkę

Poleć książkę

fot. www.Adam-Borcia.com

czerwonego szlaku w Dolinę Jarząbczą i niebawem dochodzimy do **schroniska na Polanie Chochołowskiej** (1146 m n.p.m), wybudowanego w latach 1951–53 wg projektu Anny Górskiej. Na murze znajdują się dwie tablice upamiętniające wizytę papieża i jego spotkanie z Lechem Wałęsą, przywódcą zdelegalizowanej wtedy Solidarności. W wejściu do budynku stoi duża drewniana tablica opisująca wyprawę członków TOPR-u po rannych partyzantów słowackich i radzieckich do Doliny Zuberskiej w 1945 r. W jednym z szałasów na Polanie Chochołowskiej urządzono izbę pamięci tej niezwykłej „Drogi po życie”. Na innej tablicy znajduje się relacja z pionierskiej próby załogowego lotu balonowego do stratosfery, podjętej w październiku 1938 r. (na miejsce startu wybrano Polanę Chochołowską). Balon „Gwiazda Polski”, wyposażony w hermetyczną gondolę, miał pobić rekord wysokości, planowano też przeprowadzenie badań nad promieniowaniem kosmicznym. W locie mieli brać udział kpt. Zbigniew Burzyński (jako pilot) oraz prof. Konstanty Narkiewicz-Jodko. Niestety próba nie powiodła się – podczas napełniania powłoki wodorem zerwał się wiatr, odwołano więc start. W trakcie opróżniania czaszy wybuchł pożar i balon spłonął.

1.30 h

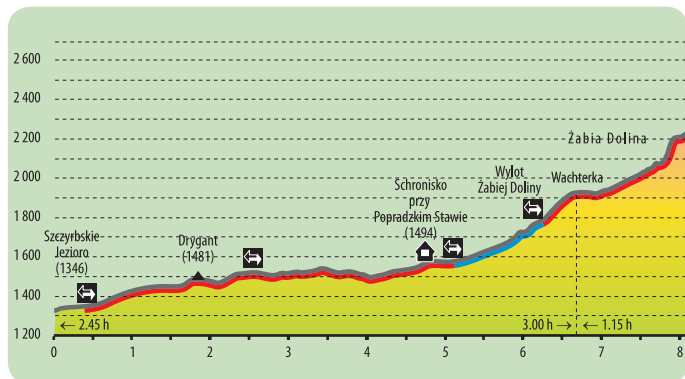
Kup książkę**Poleć książkę**Dorożka w Dolinie
Chochołowskiej

MAPY

250

STATYSTYKA

- popularna
- 18,5 km
- 1200 m
- 8.30 h (8.30 h)

Na Rysy ze Słowacji

Szczyrbskie Jezioro – Rysy – Szczyrbskie Jezioro

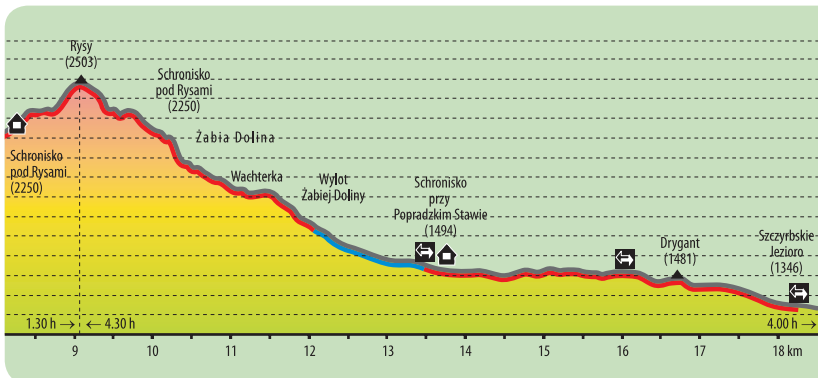
Długa, męcząca wyprawa na najwyższy z udostępnionych turystycznie wierzchołków tatrzańskich. Duże różnice wysokości i kilka trudnych miejsc są rekompensowane przez niepowtarzalny widok ze szczytu. Wejście od południa na Rysy jest dużo prostsze niż od polskiej strony. Po drodze można odpocząć w dwóch schroniskach – Schronisku przy Popradzkim Stawie i najwyższej położonym w Tatrach, czynnym tylko w sezonie letnim, Schronisku pod Wagą (Chata pod Rysami). W zimie szlak jest zamknięty.

Początek i koniec trasy w centrum Szczyrbskiego Jeziora (Štrbské Pleso), przy stacji kolejki elektrycznej – dojazd z Popradu i Starego Smokowca. Kursują także autobusy z Popradu oraz nieliczne – ze Starego Smokowca i Liptowskiego Mikułasza. W centrum znajduje się duży parking, można też zaparkować samochód przy wylocie Doliny Mięgoszowieckiej.

 8.30 h Wycieczkę rozpoczynamy przy stacji kolejki elektrycznej w **Szczyrbskim Jeziorze** – stąd, zgodnie z opisem trasy 22., wędrujemy nad Popradzki Staw (Popradské pleso; można tu też dojść asfaltową szosą dojazdową do schroniska, opisaną jako zejście w tej samej trasie). Po mniej więcej godzinowym marszu, w pobliżu stawu napotykamy skrzyżowanie szlaków, na którym porzucamy znaki czerwone (w kilka minut można dojść nimi do Schroniska nad Popradzkim Stawem oraz Schroniska Majlátha) i skręcamy na północ, zgodnie ze szlakiem niebieskim, wiodącym w głąb Doliny Mięgoszowieckiej i dalej na Koprową Przełęcz. Podchodzimy wąską ścieżką przez ładny las świerkowy, wyżej, wśród kosodrzewiny, ścieżka zamienia się w wygodny chodnik. Wkrótce docieramy do mostku na Żabim Potoku, a po chwili – do

Kup książkę

Poleć książkę

węzła szlaków turystycznych. Zaczyna się tu oznaczona czerwonymi znakami ścieżka, którą przez rosnącą na blokach kamieni kosodrzewinę, a wyżej zakosami wśród piarżyski kamiennych bloków, dość stromo podchodzimy na próg Żabiej Doliny Mięguszwieckiej (Žabia Mengusovská dolina) w rejonie **Wachterki**. Po chwili przez płytkie wcięcie w progę – dawny odpływ wód z lodowców – wychodzimy na południowy skraj Wielkiego Żabiego Stawu Mięguszwieckiego (Veľké Žabie pleso Mengusovské; 1919 m n.p.m.; 2 ha powierzchni, do 7 m głębokości). Za nami – na południowym zachodzie – rozpościera się piękna panorama na górującą nad Doliną Mięguszwiecką i jej odnogą Szatanią Dolinką (Satania dolinka) Grań Baszt (Hrebeň bášt) z dominującym Szatanem (Satan). Ładnie widać też otoczenie doliny, którą prowadzi szlak. Na zachodzie wznosi się

Nosiče

Schronisko pod Wagą to jedyne tatrzańskie schronisko, do którego brak jakiegokolwiek dojazdu. Całe zaopatrzenie jest tu dostarczane przez tragarzy (*nosiče*). Często wnoszą ładunki 100-kilogramowe, a rywalizując w Sherpa Rallye (zawody tragarzy tatrzańskich) z 60 kg na plecach, idą do schroniska niewiele ponad godzinę. Przy węzle szlaków niebieskiego i czerwonego przygotowane są często pakunki czekające na transport do góry. Każdy turysta może zabrać stąd coś do schroniska – nagrodą za wysiłek jest (poza własną satysfakcją i wdzięcznością gospodarzy) darmowa herbata.

Wachterka

Wachterka to wyraźna (1959 m n.p.m.) kulminacja na progu Żabiej Doliny Mięguszwieckiej z kolebą (tzw. Żabią Kolebą, zwaną też później Kolebą Wachtera) pod wielkim głazem. Nazwa pochodzi od zamontowanej niegdyś na ścianie koleby tablicy wspominającej śmierć węgierskiego alpinisty i taternika Jenő Wachtera. Wachter zasłynął w pierwszych latach XX w. z samotnych przejść trudnych dróg alpejskich. Po rozpoczęciu w 1906 r. studiów w Budapeszcie rozpoczął – jako działacz Węgierskiego Towarzystwa Turystycznego (Magyar Turista Egyesület) eksplorację Tatr Wysokich. Wspiął się m.in. na Żłobistym Szczycie, Wysokiej, Mięguszwieckim Szczycie i Popradzkiej Kopie. Zginął w 1907 r., w wieku zaledwie 20 lat, podczas wycofywania się (zjazdu na linie) ze ściany Żabiego Konia. Tablica z Żabiej Koleby znajduje się dzisiaj na Tatrzańskim Cmentarzu Symbolicznym pod Osterwą.

Kup książkę

Poleć książkę

fot. Peter Galeny

Ganek – widok
z Rysów!

Wołowiec Mięguszowiecki (Mengusovský Volovec), na północy widzimy południowe ściany Wołowego Grzbietu (Volí hrbát) i Żabiego Konia aż po Rysy, na wschodzie natomiast wspaniałe wysokogórskie tło tworzą stoki Popradzkiej Kopy.

Uwaga!

Granicę na Rysach
można przekra-
czać tylko latem
(16 VI–31 X).

W innym czasie
słowacki szlak jest
zamknięty!

3.00 h
5.45 h

Ścieżka, trawersując piarżyska, wznosi się teraz ponad stawem aż do Kotlinki pod Żabim Koniem (Kotlinka pod Žabim koňom), a następnie obchodząc żebro opadające na południe z wierzchołka Rysów, przewija się na skraj Kotlinki pod Wagą (Kotlinka pod Vahou). Odcinek ten nie jest trudny technicznie, ale z powodu dużej ekspozycji i znacznego ruchu został ubezpieczony łańcuchami i kilkoma klamrami przydatnymi zwłaszcza po deszczach i podczas oblodzenia płyt. Dalej wspinamy się po głazach dnem kotlinki w kierunku widocznej przed nami przełęczy Waga (Váha). Na dnie kotlinki, kilkadziesiąt metrów poniżej przełęczy, leży najwyżej położone schronisko tatrzańskie – Schronisko pod Wagą (Chata pod Rysmi). Od schroniska w rejon przełęczy Waga idziemy jeszcze ok. 10 min (ścieżka omija przełęcz i osiąga grzbiet nieco powyżej niej). Otwiera się stąd piękny widok na górne piętro Doliny Białej Wody – do Doliny Ciężkiej (Ťažká dolina lub Česká – Czeska – dolina) znanej z nieregularnego, zasypywanego piargami Zmarzłego Stawu (Zmrzlé pleso). Widać

Kup książkę

Poleć książkę

również ścianę Galerii Gankowej, a bardziej na północy – Szeroką Jaworzyńską i Tatry Bielskie. Podchodzimy mozolnie, ale bez trudności, zakosami przez szerokie, dość łagodnie nachylone stoki na stronę Kotlinki pod Żabim Koniem, a potem wprost na skalisty wierzchołek **Rysów** (2503 m n.p.m.). Po drodze mijamy kilkaset kamiennych chłopków ustawionych przez turystów. Nieco bardziej na północ leży niższy, zwornikowy wierzchołek, na który w pogodne dni przychodzą (najczęściej z polskiej strony) tłumy turystów. Rozciąga się stąd urzekający widok obejmujący na południu ściany Wysockiej, Ciężkiego Szczytu (Český štít) i Ganku – przez znawców uważany za najładniejszy w Tatrach. Do **Szczyrbskiego Jeziora** wracamy tą samą drogą. **8.30 h**

Schronisko pod Wagą

Stojące poniżej przełęczy Schronisko pod Wagą (Chata pod Rysmi) zostało wybudowane w latach 1931–33 i jest najwyższym usytuowanym tatrzańskim schroniskiem. Stoi w miejscu narażonym zimą na lawiny, dlatego już kilkakrotnie ulegało zniszczeniu – ostatnio pod koniec stycznia 2000 r., kiedy lawina zniszczyła całkowicie górna kondygnację schroniska, wdarła się do kuchni i częściowo do jadalni. Dzięki ofiarności tatrzańskich turystów i taterników oraz samozaparcia długoletniego *chata* (gospodarza) schroniska, Viktora Beranka, obiekt jest już całkowicie odbudowany i przyjmuje turystów, którzy mogą tutaj skorzystać z bufetu. Schronisko czynne jest sezonowo (16 VI – 31 X) i oferuje 14 miejsc noclegowych we wspólnej sypialni.

Tatrzański nosiź

Trudności na szlakach

Szlaki tatrańskie prowadzące powyżej schronisk nie należą do najłatwiejszych. Wymagają od turysty pewnego doświadczenia górskiego i dobrej kondycji fizycznej. Przeważnie turysta ma bezpośredni kontakt ze **skałą**, głównie w Tatrach Wysokich. Wielokrotnie konieczne jest wspomaganie się rękami, choć nie jest to wspinaczka. Wspieranie się na skałach pozwala zachować równowagę i zapewnia większe poczucie bezpieczeństwa mniej wprawnym turystom. Wybierając się w wyższe części Tatr, trzeba pamiętać, że znaczna część szlaków wiedzie przez mocno **eksponowany teren**. Ścieżki są wąskie i kamieniste, a stoki opadające w dół po obu stronach – bardzo strome. Wędrując po takich trasach, należy wyjątkowo uważać i każdy krok stawiać ostrożnie, tak aby się nie obsunąć i nie poślizgnąć. W wypadku braku doświadczenia w poruszaniu się po eksponowanych szlakach warto wybrać się na wycieczkę z osobą bardziej doświadczoną w górskich wędrownkach, najlepiej z wykwalifikowanym przewodnikiem. Wysoko w góry nie powinny wybierać się osoby, które mają lęk wysokości lub lęk przestrzeni.

Aby dostać się na Główną Grań Tatr, trzeba najpierw przejść jedną z długich tatrańskich dolin, a następnie pokonać kilkugodzinne, strome podejście.

Zasady korzystania ze sztucznych ułatwień

Używając sztucznych ułatwień, należy zachować wyjątkową ostrożność. W szczególności trzeba pamiętać, aby zawsze:

- » zachowywać odpowiednie (typowo kilkumetrowe) odległości między kolejnymi osobami;
- » przepuszczać osoby schodzące z góry;
- » trzymać się łańcuchów obiema rękami i opierając stopy o skałę, wchodzić lub schodzić zawsze przodem do skały;
- » nie obciążać nadmiernie łańcucha – z jednego odcinka ubezpieczeń (pomiędzy dwiema kotwami) powinna korzystać w danej chwili tylko jedna osoba (w ten sposób unika się też ryzyka przytrzaśnięcia komuś dłoni);
- » po klamrach wchodzić i schodzić jak po drabinie, przodem do skały;
- » nie blokować ruchu na szlaku;
- » uważać, aby turystom poniżej nie zrzucić niczego na głowę.

Korzystając z ubezpieczeń, można założyć rękawiczki, które zwiększają tarcie, zwłaszcza w upalne dni, gdy spocone ręce ślizgają się po łańcuchach i klamrach.

Specyfiką chodzenia po Tatrach jest pokonywanie w stosunkowo krótkim czasie **znacznych różnic poziomów**. Jest to mocno wyczerpujące fizycznie i obciążające szczególnie dla stawów kolanowych.

Na odcinkach trudniejszych szlaków w wyższych częściach Tatr, których pokonanie przez zwykłego turystę nie byłoby możliwe, zamontowano **sztuczne ułatwienia**. Są to **łańcuchy i klamry**. Turysta powinien jednak mieć podstawowe umiejętności poruszania się za ich pomocą. Przed wyruszeniem w trasę należy sprawdzić, czy któraś z wybranych dróg nie szykuje takiej niespodzianki. Miejsca, gdzie znajdują się sztuczne ułatwienia, są zaznaczone na

fot. Lukasz Blahusiński

Fragment szlaku
ubezpieczony
łańcuchami

niektórych mapach, opisane są także w przewodniku. Łańcuchy i klamry występują m.in. przy wejściu na Giewont, Świnicę, przełęcz Zawrat czy Rohacze oraz na słynnej Orlej Perci, która jest najtrudniejszym turystycznym szlakiem w Tatrach.

Po Tatrach nie należy chodzić samotnie, szczególnie w wypadku braku doświadczenia w poruszaniu się po terenie wysokogórskim. W miejscu noclegu lub w odwiedzanym po drodze schronisku zawsze warto zostawić informacje na temat docelowego miejsca, przewidywanego czasu i towarzyszy wyprawy.

Tatrzańskie parki narodowe

Turysta w Tatrach jest gościem. Może podziwiać przyrodę, która jest wielkim dziedzictwem, ale nie ma prawa w nią ingerować i powinien dołożyć wszelkich starań, aby pozostawić krajobraz tatrański nienaruszony. Wiąże się to z wieloma ograniczeniami ruchu turystycznego na terenie Tatr.

Cały obszar Tatr, zarówno po stronie polskiej, jak i słowackiej, jest objęty ochroną. W polskiej części Tatr działania ochronne realizuje Tatrzański Park Narodowy (TPN), w słowackiej – Tatranský národný park (TANAP). Podstawowymi funkcjami obu parków są ochrona przyrody i walorów krajobrazowych oraz edukacja, w związku z tym turystyka w ich obrębie jest mocno kontrolowana, a jej zasady są ściśle określone przez przepisy parkowe. Podstawowym nakazem jest uprawianie turystyki pieszej wyłącznie na oznakowanych szlakach turystycznych, obowiązuje też absolutny zakaz nocowania poza schroniskami

Tatrzańskie parki narodowe

Tatrzański Park Narodowy (TPN), ul. Kuźnice 1, 34-500 Zakopane, tel.: 18 2023200, e-mail: sekretariat@tpn.pl, www.tpn.pl.

Tatranský národný park (TANAP), P.O.Box 30, 059 60 Tatranská Lomnica, e-mail: info@tanap.org, www.tanap.org.

Kup książkę

Poleć książkę

Między „tatrologami” nie ma zgody co do podziału Tatr, ich granic czy nazewnictwa. Naukowcy zajmujący się tą tematyką prezentują więc różne stanowiska. Spory autoritetów nie dotyczą jednak faktów przydatnych turystom

Topografia

Tatry rozciągają się równoleżnikowo na długości ok. 52 km. Od Przełęczy Huciańskiej (Hutianske sedlo) na zachodzie do Przełęczy Zdziarskiej (Ždiarske sedlo) na wschodzie ciągnie się nieprzerwanie, pozałamywany, ale wyraźny, ponieważ zwykle najwyższy w okolicy, grzbiet zwany Granią Główną Tatr o długości 82 km. W wielu miejscach odchodzą od niej inne grzbiety i granie, bardzo często wtórnie rozgałęzione, otaczające różne pod względem wielkości czy rozczłonkowania doliny. Obszar Tatr zajmuje ok. 800 km², z tego w granicach Polski leży prawie 170 km². Przyjmując obowiązujący w Polsce podział Tatr na trzy części: Tatry Zachodnie, Tatry Wysokie i Tatry Bielskie, warto pamiętać, że do Polski należy tylko niewielka część północnych dolin Tatr Zachodnich – z bardzo charakterystycznymi dolinkami reglowymi czy wapiennymi odcinkami dolin walnych – i północno-wschodnią część Tatr Wysokich. Najwyższe masywy tych grup i przeważająca część Tatr (a Tatry Bielskie w całości) należą do Słowacji. Podział ten, w części oparty na budowie geologicznej, jest jednak bardzo czytelny w panoramach od północy i w związku z tym został przyjęty za obowiązujący.

Spośród setek tysięcy informacji, które można znaleźć w literaturze tatrzańskiej, przed pierwszymi wycieczkami warto zapamiętać kilka najważniejszych. Najwyższym punktem Tatr jest wierzchołek Gerlacha (Gerlachovský štít; 2655 m n.p.m.) znajdujący się w grani rozdzielającej doliny Batyżowiecką (Batizovská

Tatry Wysokie –
skaliste otoczenie
Zielonego Stawu

foto: Piotr Górny

Kup książkę

Poleć książkę

fot. Kamil Bankowski

dolina) i Wielicką (Velická dolina), nieco na południe od środkowej części Głównej Grani Tatr Wysokich. W jego rozległym masywie znajduje się jeszcze kilka niewiele niższych kulminacji. Prawie na wschodnim zakończeniu **Tatr Wysokich** (Vysoké Tatry) znajdują się jeszcze dwa masywy (grupy szczytów nieprzeznaczonych niskimi przełęczami) przekraczające 2600 m wysokości: Łomnica (Lomnický štít; 2632 m n.p.m.) z Durnym Szczytem (Pyšný štít; 2621 m n.p.m.) i leżące w Głównej Grani Lodowy Szczyt (Ľadový štít; 2627 m n.p.m.) z Lodową Kopą (Malý Ľadový štít; 2602 m n.p.m.). Jeszcze kilka masywów przekracza 2500 m wysokości, a najwyższym udostępnionym turystycznie szczytem są Rysy (2503 m n.p.m.). Największymi dolinami tej części Tatr są doliny Białej Wody (Bielovodská dolina) i Jaworowa (Javorová dolina), po północnej stronie grani – nie mają schronisk czy bufetów (w części słowackiej), przez co są naprawdę ambitnymi celami wycieczkowymi. Od południa i od polskiej strony nie ma natomiast doliny, która nie oferowałaby noclegów, co znacznie ułatwia wycieczki, ale powoduje często nadmierny tłok na szlakach. W **Tatrach Zachodnich** (Zapadné Tatry) najwyższym szczytem jest Bystra (Bystrá; 2248 m n.p.m.). Leży kilkaset metrów na południe od głównej grani (w całości na Słowacji, ale dyrektor TPN-u uwzględnił ją w wykazie szlaków, którymi można chodzić po Tatrach Polskich) w osi głównej części Doliny Kościeliskiej i stanowi dominantę panoramy z okolic schroniska na Hali Ornak, jest widoczna również, mimo bram, z niektórych miejsc polany Stare Kościeliska. Wysokimi szczytami są również Raczkowa Czuba (Jakubina; 2189 m n.p.m.), Wielki Baraniec (Baranec; 2184 m n.p.m.), a w grani głównej Banówka (Baníkov; 2178 m n.p.m.), Starorobociański Wierch (Vysoký vrch, Klin; 2176 m n.p.m.) i Pachoł (Pachoľa; 2166 m n.p.m.). Największą doliną walną Tatr Zachodnich jest górny odcinek Doliny Zimnej Wody Orawskiej (Studená dolina) o długości ok. 15 km, niewiele ustępuje jej długo-

Tatry Bielskie –
Jatki i Bielska Kopa**Kup książkę****Poleć książkę**

Jurgów

Wieś na prawym brzegu Białki. Wzrost znaczenia wsi od czasu otwarcia przejścia granicznego na Słowację (droga lepsza i krótsza niż przez Łysą Polanę). W centrum zabytkowy drewniany kościół z końca XVII w. W Zagrodzie sołtysów oddział Muzeum Tatrzańskiego. W południowej części (na polanie Podokólne) zespół zabytkowych szałasów i szop.

Na okolicznych grzbietach szlaki turystyczne i Transbeskidzki Szlak Konny. Asfaltowe szosy i sieć dróg gospodarczych umożliwiają ciekawe wycieczki rowerowe. Graniczny bieg Białki, a przy wysokim stanie wód (najczęściej wiosną podczas topnienia tatrzańskich śniegów lub „świętojańskich” deszczów) również Javorinki, to idealne miejsca do uprawiania kajakarstwa górskiego. W planach dostosowanie Białki do raftingu i spływów. W okolicy wyciągi narciarskie, parkingi i punkty noclegowo-gastronomiczne.

www.jurgow.pl

Kościelisko

Duża wieś leżąca na zachód od Zakopanego na południowych stokach Butorowskiego Wierchu i Palenicy Kościeliskiej. Siedziba gminy.

Dawniej znana jako Polany (od użytkowanych pastersko wykarczowanych terenów oddzielonych połaciami lasu). Do dziś zachowany (w porównaniu z Zakopanem) rozproszony układ dawnych 21 „ról”. Zabudowa pensjonatowa skoncentrowana we wschodniej (przylegającej do Krzeptówek i Szymoszkowej) części oraz wzdłuż dróg przelotowych. Ponad połowę powierzchni południowej części gminy (od Drogi pod Regłami i szosy do Witowa po granicę państwową) zajmuje Tatrzański Park Narodowy. Obiekty warte obejrzenia to drewniany kościół parafialny i Dom Ludowy – świetlica Związku Podhalań, obecnie siedziba zespołu regionalnego Polaniorze, punktu informacji turystycznej i ośrodka kulturalnego. Budynki wzniesione w 1902 r. jako sanatorium Bronisławy i Kazimierza Dłuskich, obecnie WDW (Wojskowe Domy Wypoczynkowe, w 1928 r. przejęte przez wojsko), to największy ośrodek czasowo-konferencyjny w gminie. Modrzewiowa willa dyrektora byłego sanatorium, zwana popularnie „domkiem prezydenckim”, to miejsce odpoczynku m.in.: Ignacego Mościckiego, Józefa Piłsudskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Ryszarda Kaczorowskiego, Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsy i Aleksandra Kwaśniewskiego. Wzrasta liczba nowych pensjonatów na Nędzówce i w Kirach. Wyjątkowe obiekty to stadion biathlonowy i utrzymywane w jego okolicach trasy do narciarstwa biegowego. Wyciąg krzeselkowy na Butorowski Wierch oraz kilka wyciągów narciarskich (Pod Blachówką, Salamandra 1 i 2, w dolinie Jarońca i tuż obok na Polanie Biały Potok, na Nędzówce), wypożyczalnie sprzętu narciarskiego.

Na Nizniej Kirze Miętusiej i Kirze Leśnickiej, czyli u wylotu Doliny Kościeliskiej, parkingi i rozbudowująca się baza hotelowo-gastronomiczna (ale brak zwykłego sklepu spożywczego!). Na Polanie Biały Potok kulturowy wypas owiec (kilka szałasów), wypożyczalnie quadów i skuterów śnieżnych (w zimie).

Kup książkę

Poleć książkę

Szlaki turystyczne: zielony (dostępny również dla rowerzystów) – z Butorowskiego Wierchu przez Prędnówkę, Budzówkę i Starą Polanę do Kir; niebieski – zejście z Butorowskiego Wierchu przez Pająkówkę na Polanę Szymoszkową; czarny (dostępny także dla rowerzystów) – grzbietem z Pałkówki przez Płazowski Wierch do Witowa.

Częste kursy autobusów publicznych i busów prywatnych z Zakopanego, Czarnego Dunajca i Dzianisza do przysiółków leżących przy przelotowych drogach i centrum, do innych – sporadyczne.

www.koscielisko.com.pl, www.koscielisko.info.pl

Małe Ciche

Niewielka wieś leżąca w dolinie Filipczańskiego Potoku. Popularna stacja narciarska po wybudowaniu wyciągu krzeselkowego na Wierch Zgorzelisko (www.maleciche.com, tel.: 18 2084184). Kilka wyciągów orczykowych i urozmaicona sieć szlaków rowerowych. Kilkanaście dużych pensjonatów (rozbudowa bazy noclegowej). W północnej części, na Polanie Lichajówki, kompleks gastronomiczno-hotelowy.

www.maleciche.pl

Murzasichle

Długa wieś leżąca wzdłuż drogi z Kośnych Hamrów do Brzeziny (przy Drodze Oswalda Balzera) i na Budzowym Wierchu. Bardzo ładny, stylowy (choć nowy) drewniany kościółek. W Izbie Regionalnej „U Gąsienicy” prelekcje o tematyce tatrzańskiej oraz imprezy folklorystyczne (Adam Gąsienica, ul. Sądelska 11a, tel.: 18 2019813, 609098022, www.u-gasienicy.pl). Zimą czynne wyciągi narciarskie, wypożyczalnie sprzętu i serwisy. Wokół ciekawe trasy rowerowe, spacerowe natomiast nieatrakcyjne. Ostatnio bardzo popularna na Podhalu miejscowość noclegowa. Kilkadziesiąt dużych, nowoczesnych pensjonatów, wiele mniejszych. Kilka sklepów i dobrych, stylowych restauracji. Dość dobra komunikacja do Zakopanego i Poronina.

www.murzasichle.info

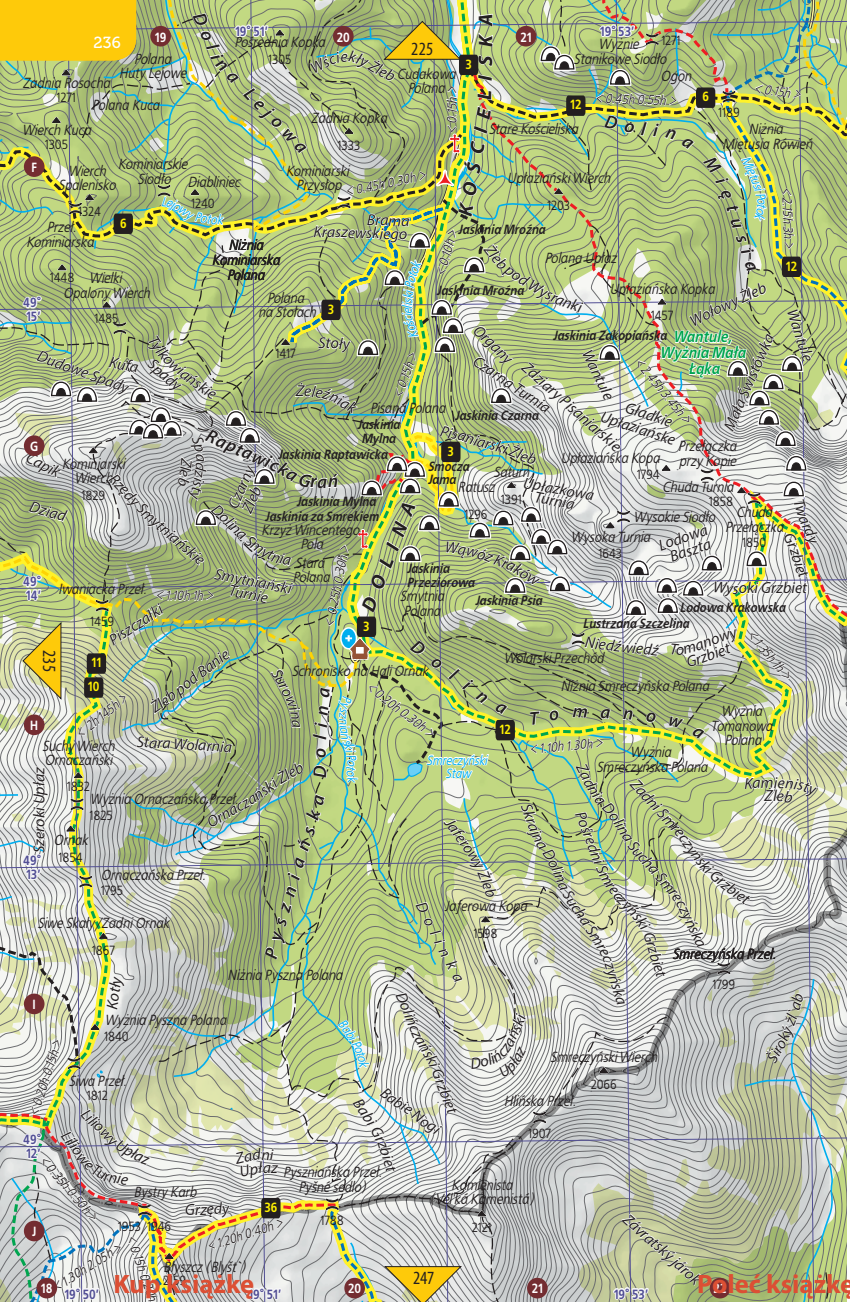
Poronin

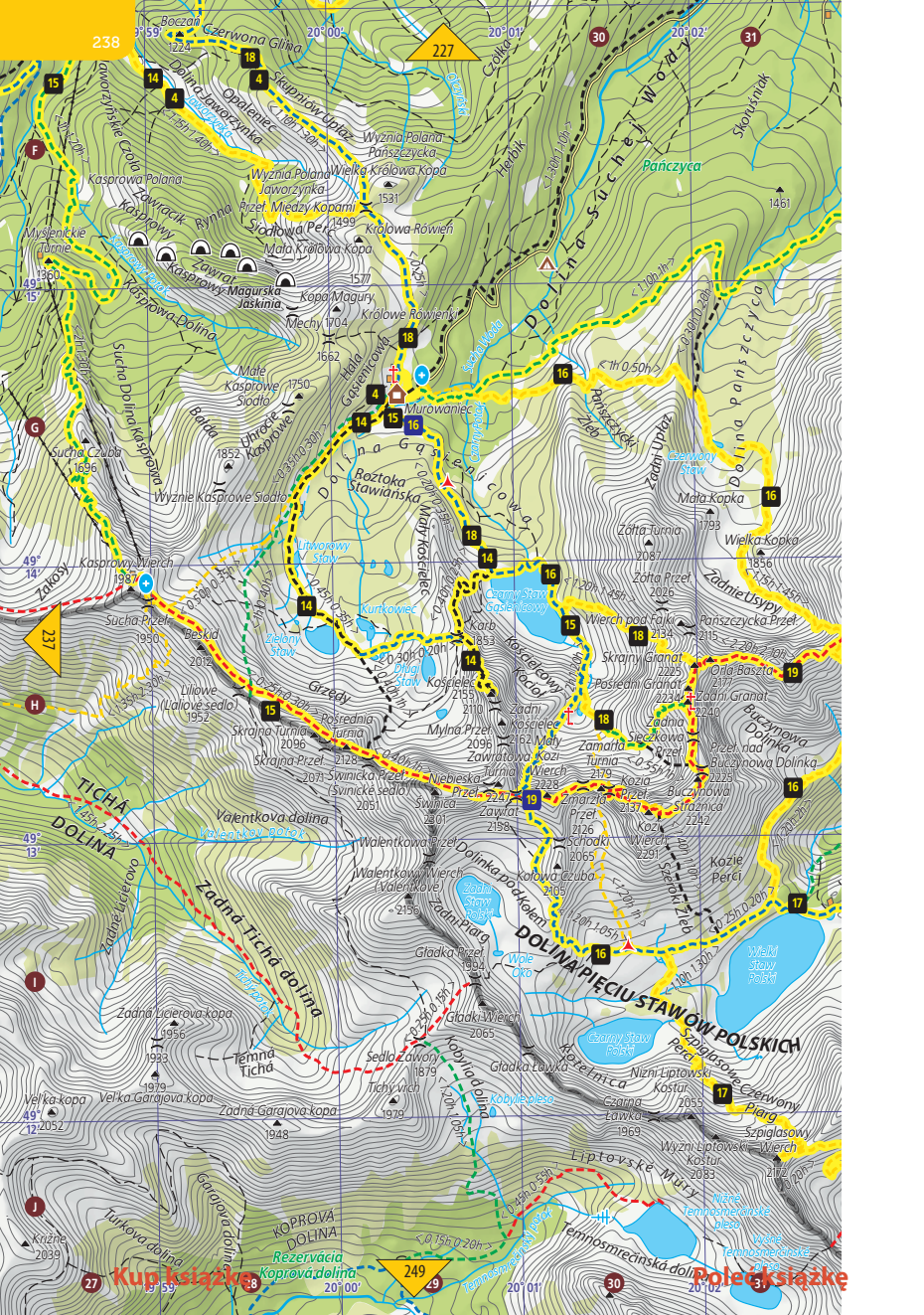
Wieś leżąca między Pogórzem Gliczarowskim i Gubałowskim; siedziba gminy. Pod względem walorów wypoczynkowych przysiółka (Stasikówka, Kośne Hamry), a szczególnie pozostałe wioski gminy, atrakcyjniejsze od centrum. Poronin to współorganizator niemal wszystkich imprez kulturalno-folklo-

foto: Paweł Krzan

Okno w góralskiej
chatałupie

238

227

249

237

27

Poleć książkę

Kup książkę

27

28

30

31

32

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

Kup książkę

GRUPA WYDAWNICZA
 Helion SA

Poleć książkę

Ostre turnie Tatr Wysokich i łagodne grzbiety Tatr Zachodnich, malownicze doliny, rwące potoki, grzmiące wodospady, urokliwe stawy i fascynująca tatrzańska przyroda – to wszystko przyciąga rzesze turystów, którzy przemierzają ekscytujące szlaki, by zdobywać szczyty i podziwiać przepiękne panoramy. Właśnie dla nich powstał niniejszy przewodnik. Propozycje tras o różnym stopniu trudności opatrzone są profilami wysokości i informacjami praktycznymi, które ułatwią zaplanowanie ciekawej wycieczki odpowiedniej dla każdego miłośnika górskich wędrówek.

W PRZEWODNIKU:

20 TRAS W TATRACH POLSKICH

20 TRAS W TATRACH SŁOWACKICH

PROFILE WYSOKOŚCI

ATLAS TATR 1:50 000

PLANY MIEJSCOWOŚCI 1:15 000

PORADNIK JAK PRZYGOTOWAĆ SIĘ DO WĘDRÓWKI

INFORMACJE PRAKTYCZNE I KRAJOZNAWCZE

ebook dostępny wyłącznie na:

ebookpoint^{PL}

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900

0 601 339900

Helion SA
ul. Kościuski 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

Cena 37,00 zł